

La ideologia torna a Europa

El darrer Eurobaròmetre apunta que sis de cada deu ciutadans de la UE se senten europeus i volen reforçar el seu sentiment de pertinença, conscients que la majoria de les decisions que afecten la seva vida quotidiana passen per Brussel·les i que la ciutadania europea els blindava d'alguns abusos que podria cometre el seu estat. Però rebutgen una Europa vertical que, per comptes d'edificar, destrueix. I protesten contra qualsevol atac als principis inspiradors de la fundació de la Unió i de l'estat del benestar que ara l'austeritat fa trontollar. D'ençà de l'esclat de la crisi s'han produït 47 vagues generals a la UE, més que mai en la història d'Europa des de la Segona Guerra Mundial. Ara bé, caldrà veure si els grups polítics europeus han entès el missatge que rau rere aquesta onada protestatària, que els reclama clarament més polítiques per als ciutadans i menys lluites de poders entre elits econòmiques i estats al Consell Europeu.

Les eleccions europees que se celebraran entre els propers 22 i 25 de maig als 28 estats membres tindran una clau ideològica prou més marcada que el 2009, quan la crisi tot just començava a apuntar els primers efectes en països del sud. Han passat cinc anys i els ciutadans que encara s'interessen per la política europea –es preveu una participació inferior al 50%– reclamen un debat ideològic autèntic per poder incidir en el nou rumb que ha de prendre la Unió Europea. Trencar una dinàmica històrica en què la maquinària tecnocràtica de la Comissió Europea ha diluït en bona mesura la ideologia que podia reflectir-se en la presa de decisions del Parlament Europeu.

Com assenyalen les enquestes, en cada territori el vot estarà fortament influït pel context nacional –Catalunya, Espanya, Escòcia i Anglaterra especialment, però també França, amb l'ascens de la ultradreta de Le Pen i el pla de retallades socials de l'executiu socialista, i Grècia i Xipre, subjectes als efectes del rescat–, però també as-

El 25 de maig els ciutadans dels 28 Estats membre votaran els 751 membres del Parlament Europeu. I per primera vegada, els grans partits europeus presentaran un candidat a la presidència de la Comissió Europea, un càrrec que fins ara decidien exclusivament els governs de la UE al marge del vot dels ciutadans. Amb la crisi i una incontestable onada protestatària de rerefons, el vot tindrà una clau ideològica que semblava perduda.

senyalen que aquesta vegada, la tria del vot en funció de l'eix esquerra-dreta es farà més visible, perquè d'aquestes eleccions sortirà la direcció política europea que triarà entre dos camins: salvar de les brases la UE o abocar-la definitivament al foc. Però en cap cas no es podrà donar continuïtat a la situació actual, per tothom considerada insostenible.

De fet, des del web del Parlament Europeu s'insisteix en el fet que “aquestes eleccions seran diferents, les més importants viscudes, perquè la UE intenta

superar la crisi econòmica i els líders han de reflexionar sobre quin camí cal triar per fer-ho”. L'Europarlament comunica als ciutadans aspectes que han de tenir en compte a l'hora de votar, com ara que “ha quedat clar que la gestió de les economies nacionals i dels mercats financers necessita una reforma en profunditat”, o que “la crisi financera i econòmica no han de servir de pretext per limitar drets fonamentals de tots els europeus”.

Més democràcia. Aquesta pugna ideològica s'ha disputat històricament al Parlament entre els 13 grups polítics als quals pertanyen els eurodiputats, però la presa de decisions final ha tingut poc a veure amb els representants electes dels ciutadans i molt amb el joc de poder i les aliances entre Estats al Consell Europeu, un organisme no electe. Justament, aquesta deslegitimació de les decisions preses pel Parlament Europeu i la pugna constant amb la Comissió Europea va empènyer a un pacte establert al Tractat de Lisboa que va entrar en vigor el 2009, segons el qual, el president de la Comissió Europea –el relleu del portuguès conservador Durão Barroso– es triarà “en funció del resultat de les eleccions” i no exclusivament de la partida d'escacs entre els Estats membres al Consell Europeu. Amb la intenció teòrica de democratitzar aquest càrrec, per primera vegada els partits europeus poden presentar-hi un candidat. Aquest projecte, no obstant això, ha suscitat crítiques i reserves dels caps d'Estat i de Govern de la UE, que encara confien a tenir l'última paraula sobre el successor de Barroso.

Cinc dels 13 grups parlamentaris han presentat candidat, amb l'esperança que, ara sí, la Comissió executi les decisions tenint en compte la tria ideològica que han fet els ciutadans europeus. El ventall és ampli, des de l'esquerra comunista fins als conservadors, passant pel socialisme, l'esquerra verda i nacionalista o els liberals. Ara bé, si no

Quin candidat a la presidència de la Comissió Europea votarem el 25M?

■ PARTIT POPULAR EUROPEU (PPE)

PP, Unió Democràtica de Catalunya, VOX*

Jean-Claude Juncker

■ PARTIT SOCIALISTA EUROPEU (PSE)

PSOE

Martin Schulz

■ ALIANÇA DELS LIBERALS I DEMÒCRATES (ALDE)

CDC, UPyD*, C's*

Guy Verhofstadt

■ PARTIT VERD EUROPEU (PVE) - ALIANÇA LLIURE EUROPEA (ALE)

ICV, COMPROMÍS, ERC

Ska Keller i José Bové

■ PARTIT DE L'ESQUERRA EUROPEA

IU, PCE, EUiA

Alexis Tsipras

*Partits que han pactat l'adhesió a un grup si obtenen representació o estan pendents de negociar-la.

Font: EL TEMPS

UNIÓ EUROPEA

Els europarlamentaris escolliran el president de la CE, un fet que ha suscitat crítiques i reserves entre els caps d'Estat i de Govern de la UE.

hi ha majoria absoluta d'alguna candidatura, l'escollit no serà necessàriament l'aspirant del partit més votat —el conservador Juncker o el socialdemòcrata Schulz—, sinó aquell que aconsegueixi un suport majoritari pactant amb d'altres forces polítiques.

Dret a decidir. Fins ara, l'hipotètic suport de la UE al dret a decidir no havia format part del debat a Catalunya. I per tant, els grups polítics europeus no s'hi havien pronunciat,

però la proximitat al 9N i la pressió de les formacions sobiranistes sobre els seus companys de grup parlamentari a Brussel·les ha permès que els catalans tinguin algunes pistes extra a l'hora de votar el 25M si ho volen fer també en clau europea. El primer a fer un gest en aquest sentit ha estat el Partit Verd Europeu-Aliança Lliure Europea, en el qual hi ha ICV, ERC i Compromís-Equo. Un dels dos candidats a la presidència de la Comissió Europea, José Bové, assegura que el

Govern espanyol no es podrà "oposar" al resultat d'una consulta "si es fa de manera transparent i amb observadors per verificar que és democràtica". Trobaria "legítim" que "si Catalunya ja forma part de la UE i si demà el poble català decideix en referèndum que vol esdevenir independent, no hi ha cap raó per deixar-la de banda", assegura. L'altra candidata verda, l'alemanya Ska Keller, ha anat més enllà i s'ha compromès públicament a facilitar la celebració de la consulta del 9 de no-

L'actual president de la Comissió Europea, José Manuel Durão Barroso, i l'actual president del Parlament Europeu, el socialista Martin Schulz, que precisament aspira a rellevar-lo,

vembre si obté la victòria continental a les eleccions del maig. “Vull assumir el meu compromís personal que, si sóc escollida presidenta de la CE, donaré suport a la possibilitat que Catalunya faci la consulta sobre el seu futur polític en relació amb Espanya”.

CiU no aconsegueix suport. Per la seva banda, el candidat liberal (ALDE) a presidir la CE, el flamenc Guy Verhofstadt, al qual donen suport CDC i PNB, defensa que la UE “no s’ha d’involucrar” en el debat sobre la possible independència de Catalunya o d’Escòcia, perquè es tracta d’assumptes interns que s’han de resoldre dins l’Estat espanyol i del Regne Unit: “És una típica qüestió de caràcter intern. Hem de decidir sobre l’ordenament intern dels nostres Estats membres? No, aquesta no és la meua ambició, i no crec que Europa s’hi hagi de barrejar i entrar en aquesta lluita, batalla, discussió o debat, com se’n vulgui dir”. El candidat d’ALDE, però, prefereix no pronunciar-se sobre si creu que Catalunya o Escòcia haurien de seguir dins la UE si s’independitzen o si en quedarien fora automàticament.

El candidat del PPE també s’ha pronunciat sobre el procés català assegurant que “qui cregui que Europa

acceptaria una Catalunya independent, sense més, s’equivoca profundament, fins i tot en el cas que fos acceptada per Espanya, la Constitució de la qual ho prohibeix. I no és el moment d’infligir a Espanya una divisió innecessària”.

Un altre membre d’aquest eurogrup, com ara el president del Consell Europeu, que representa els caps d’Estat i de Govern dels Estats membres de la UE, el belga Herman Van Rompuy, ha reiterat en diverses intervencions que és contrari a la independència de Catalunya i Escòcia. La darrera, en la presentació del seu llibre sobre Europa: “La independència no interessa ni als que ara la demanen. La meua esperança és que al final la raó prevaldrà: que interessa a tothom mantenir els països com són i, per descomptat, en cada país, les parts afectades, les regions afectades, han de buscar la millor solució per viure juntes”, sentència el conservador. Cal recordar que el diputat o diputats escollits d’Unió Democràtica de Catalunya de la llista de CiU s’integraran dins del grup del PPE.

El candidat dels socialistes europeus sí que s’ha pronunciat obertament sobre el procés, també des de la seva condició de president del Parlament Europeu. En una visita a Madrid a finals d’any, Martin Schulz assegurava “l’autono-

mia o la independència és un problema intern d’Espanya, no és un problema europeu”. I hi afegia: “Ja sé que els catalans voldrien que jo digués que tenen raó i els espanyols que digués que els catalans estan equivocats, però és un problema intern d’Espanya. S’ha de resoldre amb la Constitució i no amb els tractats europeus”.

Qui vol la Troica? La Comissió Europea, el Banc Central Europeu i el Fons Monetari Internacional, l’equip conegut com la Troica, és el responsable de les mesures de xoc que els països rescatats estan obligats a prendre, i que la mateixa UE també ha aplicat en alguns casos com a resposta a la crisi financera i econòmica. Però les seves decisions de tall neoliberal i amb l’austeritat i les retallades de prestacions socials com a bandera, han provocat un rebuig generalitzat entre els ciutadans europeus. La Troica és, de fet, un nou poder bastit sobre institucions ja existents, que en ocasions posa en perill la democràcia a la UE i als estats membres, perquè qui desafia aquest aparell potent sap que acabarà governat per tecnòcrates.

El Parlament Europeu ha emès un informe en què posa de relleu la necessitat que la Troica sigui “més transparent”, perquè “no se sap qui va decidir abaixar els sous a Grècia, per exemple”, i recorda que els ciutadans perceben “cada vegada més austeritat en detriment de les polítiques socials”. En aquest sentit, l’Eurocambrà proposa “substituir la Troica per un nou mecanisme de lluita contra la crisi dotat d’un sistema de rendició de comptes realment democràtic, amb clars canals de responsabilitat, més consideració per les conseqüències socials i una capacitat de corregir les recomanacions polítiques quan es demostrin inadequades”.

Molts europarlamentaris –n’hi ha que ni assisteixen als plens– no renuncien a defensar els interessos dels ciutadans, però les lluites de poder i els repartiments de cadires a la CE empenyen els seus partits a jugar-los males passades. Però si l’aplica correctament el Tractat de Lisboa, Europa podria començar la seva autèntica democratització.

Gemma Aguilera